

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de Minister en Staatssecretaris d.d. 24 april 2026 inzake de Beleidsbrief 2026–2030 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (Kamerstuk 36 800 VIII, nr. 148).

De voorzitter van de commissie,
Koorevaar

Adjunct-griffier van de commissie,
Van Thiel

Inhoud

- I Vragen en opmerkingen uit de fracties**
 - **Inbreng van de leden van de D66-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de PRO-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de CDA-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de JA21-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de DENK-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de SGP-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de PvdD-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de ChristenUnie-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de SP-fractie**
 - **Inbreng van de leden van de Groep Markuszower**
- II Reactie van de Minister en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap**

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Inbreng van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie zijn verheugd te lezen dat er weer serieus en structureel geïnvesteerd wordt in het onderwijs en de drastische bezuinigingen teruggedraaid worden. Tegelijkertijd maken deze leden zich zorgen over de schade die dit afgelopen jaren veroorzaakt heeft en de gevolgen die voornamelijk jongeren maar ook de maatschappij en onze economie daarvan te verduren hebben. De leden van de D66-fractie constateren dat Kabinet Jetten net iets meer dan honderd dagen geleden geïnstalleerd is en dat daarmee geduld opgebracht moet worden voor de uitwerking van het regeerakkoord. Tegelijkertijd vinden deze leden dat we aan de slag moeten en dat deze brief van de Minister en Staatssecretaris deze houding al goed laat zien.

De leden van de D66-fractie hebben een aantal overkoepelende vragen met betrekking tot de brief en de vaststelling van de begrotingsstaten. Kan het kabinet aangeven hoe zij de investeringen in onderwijs, cultuur en wetenschap ziet in relatie tot de economie, kansengelijkheid en democratische weerbaarheid? Zijn er kerncijfers of rekenmodellen die investeringen in onderwijs, cultuur en wetenschap vertalen naar maatschappelijke, economische ontwikkelingen? Wat zouden de effecten van de structurele investeringen genoemd in deze brief zijn voor Nederland op korte en langere termijn? Er wordt in de brief beleidsbreed gesproken over vereenvoudiging van wet- en regelgeving, kan het kabinet aangeven op welke manier zij dit zou willen bewerkstelligen?

Met betrekking tot basisvaardigheden en de kwaliteit van funderend onderwijs hebben de leden van de D66-fractie een aantal vragen. Het is goed te zien dat we investeren in de basisvaardigheden, zoals bijvoorbeeld die betreffende lezen. Welke effecten verwacht het kabinet van werken met structurele bekostiging van de Subsidie Basisvaardigheden in relatie tot het verbeteren van deze vaardigheden en hoe kunnen we sturen op verschillen tussen scholen als het gaat om het verbeteren van de kwaliteit? Waar hebben leerachterstanden een plek in het beleid rondom basisvaardigheden? Wanneer vindt een evaluatie plaats van de aanpak basisvaardigheden en welke lessen hieruit kunnen worden getrokken voor het verhogen van de onderwijskwaliteit?

Investeren in onderwijsprofessionals is een onderdeel van een goede aanpak om de tekorten in het onderwijs tegen te gaan. De leden van de D66-fractie zien dat het kabinet wil investeren in lerende teams en vragen

zich af hoe dit vormgegeven zal worden? Op welke manieren wordt de sector betrokken om dit vorm te geven, zodat dit effectief en efficiënt gedaan kan worden? Wordt er ook ingezet op meer onderwijsassistenten om leraren te ondersteunen? Kan het kabinet voorbeelden noemen van ideeën van zij-instromers om het voor deze groep makkelijker te maken het onderwijs in te gaan en hen beter te ondersteunen?

Het funderend onderwijs verdient de aandacht die het kabinet in de brief geeft met de daarbij behorende middelen. De leden van de D66-fractie willen graag weten hoe we gaan monitoren dat de onderwijsachterstands-middelen en die van het programma School & Omgeving bij de groep terechtkomt die dit het hardste nodig heeft. Met welke partners wil het kabinet samenwerken om gratis schoolfruit mogelijk te maken? Het is goed te lezen dat er fundamentele aandacht is voor het passend onderwijs en dat het kabinet verschillende uitdagingen benoemt en aangaat. Hoe zorgen we ervoor dat de interdepartementale Sociale Agenda deze reikwijdte aan onderwerpen goed beslaat en slagkracht krijgt om verandering te bewerkstelligen? Hoe wordt gezorgd voor het ontschotten van budgetten van onderwijs en zorg, zodat meer leerlingen een passende plek in het onderwijs krijgen? Hoe wordt gehandhaafd op het niet bieden van een dekkend aanbod door de samenwerkingsverbanden, gezien het grote aantal thuiszitters? Op welke manieren worden maatschappelijke partners betrokken en vanaf wanneer gaan we hiervoor de resultaten zien waar leerlingen, ouders en het onderwijsveld naar verlangen?

Bij de randvoorwaarden van het funderend onderwijs wordt terecht opgemerkt dat er een investering en meer aandacht nodig is voor kwaliteit van het onderwijs en specifiek de rol van de Inspectie van het Onderwijs (hierna: Inspectie) hierin. Is de frequentie van schoolbezoeken een ambitie of een doel? Op welke manieren gaan we sturen op het realiseren van het minimaal iedere vier jaar laten bezoeken van een school? Welke keuzes maken we om dit mogelijk te maken? Op welke wijze wordt de Pilot Kleinere Klassen uitgewerkt, aangezien leraren aangeven dat dit een belangrijke randvoorwaarde is voor het geven van goed onderwijs, en kunnen scholen hieraan meedoen?

De leden van de D66-fractie zien dat het belangrijk is dat we inzetten op het mentale welzijn van studenten en scholieren en zien een eerste uiteenzetting van de te verwachten maatregelen in de brief. Daarbij zien deze leden een aantal belangrijke elementen terugkomen zoals onder andere financiële onzekerheid en prestatiedruk. Het (mentale) welzijn van studenten is niet alleen een verantwoordelijkheid van het Ministerie van OCW en deze leden vragen zich af hoe OCW de samenwerking met andere departementen en organisaties wil vormgeven en vooral studenten zelf wil betrekken voor een effectieve set maatregelen om de mentale gezondheid van studenten te verbeteren. Hoe kijkt het kabinet in dit kader naar de hoge toetsdruk en is zij bereid met de sector en experts richtlijnen op te stellen om die te verlagen, gericht op minder toetsen of deze minder vaak voor een cijfer te laten zijn?

Het mbo heeft de nadrukkelijke aandacht van de leden van de D66-fractie en het is goed te lezen dat we verder gaan met investeringen en maatregelen om het mbo de positie in de maatschappij, het onderwijsveld en onder studenten te bewerkstelligen die het verdient. Deze leden hechten er aan dat stagediscriminatie (binnen en buiten het mbo) hard aangepakt gaat worden en vragen zich af per wanneer zij mogen verwachten dat deze aanpak in kan gaan en op welke termijn het kabinet hoopt dat deze effect bereiken. Daarnaast vragen zij zich af per wanneer gelijke toegang tot voorzieningen voor studenten van het mbo geregeld kan zijn.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de richting die het kabinet op wil met de talentstrategie en vragen zich af of het kabinet hier ook concretere doelen bij gesteld heeft en op welke wijze een talentenstrategie daarmee kan bijdragen aan het onderwijs en de maatschappij als geheel. Deze leden vragen zich af hoe het kabinet de rol van (generatieve) artificiële intelligentie (AI) beschouwt en of zij samen met het onderwijsveld optrekt in het volgen van de ontwikkelingen en het opstellen van noodzakelijk beleid naar aanleiding hiervan. In de context van internationale talentenstrategie zijn de leden van de D66-fractie benieuwd te weten aan welke middelen het kabinet denkt als zij internationale studenten wil motiveren de Nederlandse taal te leren. In de brief worden voor internationale studenten diverse doelen en maatregelen benoemd, per wanneer wil het kabinet deze invoeren? Welke planning hangt aan deze voornemens? In het kader van Leven Lang Ontwikkelen zien de leden van de D66-fractie meerdere ambities en mogelijkheden en deze leden vragen zich of hoe de samenwerking met het Ministerie van SZW vormgegeven is. Op welke manier zorgt het kabinet voor een samenwerking van de ambities op het vlak van Leven Lang Ontwikkelen en het meer activerend maken van de Werkloosheidswet (WW)?

De leden van de D66-fractie zijn blij te lezen dat er geïnvesteerd wordt in onderzoek en innovatie, dit hoort niet alleen bij de Nederlandse cultuur maar is ook van enorme waarde voor kwaliteit van leven en de maatschappij als geheel, nu en in de toekomst. Deze leden vragen zich hoe ver of dichtbij we nog verwijderd zijn van de Lissabondoelstelling. Op welke termijn kunnen bezuinigingen teruggedraaid worden? Het is goed dat er keuzes gemaakt worden om te komen tot een meer effectief beleid en de leden van de D66-fractie willen graag weten welke elementen bepalend zijn voor het maken van de lastige keuzes. In relatie tot de genoemde *triple helix* en de rol van het mbo hierin vragen deze leden zich af wanneer practoraten verankerd kunnen worden, hoe het mbo hier zelf een rol in krijgt en op welke manier dit gaat helpen hen een betere positie te geven in de kennisketen?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Minister inzet op een eerlijke digitale markt met goede auteursrechtelijke bescherming. Deze leden onderschrijven dat doel, maar vragen of de Minister bereid is dit concreter te maken langs drie lijnen: transparantie over gebruikte trainingsdata met omgekeerde bewijslast wanneer aanbieders hierover niet openheid geven, een licentieplicht voor beschermd materiaal die ook geldt wanneer training buiten de EU plaatsvindt en een vergoedingsplicht voor zowel het gebruik van beschermd werk als trainingsmateriaal als de economische schade die AI-gegenereerde output aanricht. Frankrijk ontwikkelt hiervoor al concrete wetgeving. Is de Minister bereid zich in Europees en nationaal verband hard te maken voor deze drie uitgangspunten, en zo ja, op welke termijn en wijze?

De leden van de D66-fractie hebben een aantal vragen aangaande de voorgestelde maatregelen voor het versterken van de cultuur. Hoe wordt voorkomen dat een langere financieringsduur leidt tot minder ruimte voor nieuwe makers en innovatieve initiatieven? Hoe wordt voorkomen dat een langere subsidieperiode ten koste gaat van nieuwe makers en kleinere instellingen? Deze leden vragen zich ook af welke rol gemeenten en provincies krijgen bij de uitwerking van het cultuurbestel vanaf 2029? Dezelfde vraag stellen de leden van de D66-fractie bij het betrekken van culturele instellingen en makers uit Caribisch Nederland bij de gesprekken die genoemd worden. En welke belemmeringen ziet het kabinet momenteel voor toegang tot cultuur in Caribisch Nederland? Het kabinet zet hoog in op het aanpakken van het grote woningtekort, daarbij zijn deze leden benieuwd hoe wordt geborgd dat culturele voorzieningen onderdeel

blijven van nieuwe woningbouwlocaties en gebiedsontwikkelingen? Zij zouden graag geïnformeerd worden over hoeveel financiële middelen beschikbaar zijn voor de uitvoering van de Aanpak Erfgoed en Leefomgeving? Zij zijn ook geïnteresseerd te leren welke concrete resultaten tot nu toe bereikt zijn met de Creative Industries Immersive Impact Coalition.

Tot slot hebben de leden van de D66-fractie kennisgenomen van de ambities voor het verbeteren van de positie van vrouwen en lhbtq+ personen. Deze leden hebben behoefte aan een concretere aanpak van de genoemde problemen en zien uit naar de beloofde plannen van het kabinet. Het regenboogstembusakkoord bevat beleidsvoorstellen op het vlak van verschillende ministeries, hoe gaat het kabinet ervoor zorgen dat andere ministeries zich verantwoordelijk voelen en maken voor beleid op het betreffende terrein? De reikwijdte van het regenboogstembusakkoord vraagt prioritering en de leden van de D66-fractie vragen zich af of het kabinet deze prioritering aangebracht heeft in overleg met organisaties en de betreffende gemeenschap(en). Welke passende snelheid mogen deze leden verwachten en wat betekent dit planmatig voor concrete voorstellen die hieruit naar voren komen? Welke concretere maatregelen denkt het kabinet te nemen voor de positie van vrouwen en op welke terreinen?

Inbreng van de leden van de PRO-fractie

De leden van de PRO-fractie hebben kennisgenomen van de Beleidsbrief OCW 2026 en hebben hierover enkele vragen.

De leden van de PRO-fractie constateren dat het kabinet de verdeling van extra middelen op OCW met de Kamer heeft gedeeld. Hierin is zichtbaar dat er oplopend € 1,5 miljard extra beschikbaar is. Hoe verhoudt dat zich tot de onderwijsbezuinigingen van het kabinet-Schoof? Kan het kabinet per post op de begroting aangeven welke bezuinigingen ingeboekt stonden, en op welke wijze deze al dan niet worden teruggedraaid met deze extra middelen? Zijn met deze middelen de bezuinigingen allemaal van tafel? Op welke posten wordt toch bezuinigd, ondanks dat er in totaal meer geld bij komt? Kunnen de bewindspersonen weergeven op welke posten op de begroting er netto geld bijkomt per jaar? Op welke posten gaat er netto geld af per jaar? Kunnen de bewindspersonen weergeven per post hoeveel euro er per jaar extra bij of afgaat? Hoe verhouden de bestedingen aan OCW inclusief deze extra middelen zich respectievelijk tot de uitgaven aan onderwijs in het kabinet-Schoof en het kabinet-Rutte IV? Kunnen de bewindspersonen deze vragen afzonderlijk beantwoorden?

De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet de basisvaardigheden in het funderend onderwijs wil verbeteren met een Masterplan basisvaardigheden. In hoeverre komt dit plan tegemoet aan de notie vanuit de Europese Commissie dat kinderen uit achterstandssituaties structureel onderpresteren en dat Nederland slecht presterende scholen gericht zou moeten ondersteunen? En aan de kritiek vanuit de Europese Commissie over wat het dalende onderwijsniveau doet met de concurrentiepositie van Nederland in de wereld?

Tevens benoemen de bewindspersonen verschillen tussen scholen als probleem dat moet worden aangepakt. Welke concrete stappen neemt het kabinet hiertoe en hoeveel middelen zijn hier structureel voor beschikbaar? In hoeverre hangen verschillen tussen scholen samen met de op scholen aangeboden niveaus? De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet € 58 miljoen beschikbaar stelt voor brede brugklassen. Op hoeveel scholen verwacht het kabinet dat er hiermee brede brugklassen gerealiseerd kunnen worden?

De leden van de PRO-fractie onderschrijven het belang van investeren in vakmanschap en teamprofessionalisering. Daarbij is evenzeer van belang dat personeelsvertegenwoordigers en (onderwijs)vakbonden actief worden betrokken bij bestuursakkoorden en werkagenda's. Docenten weten immers het best onder welke condities kennisoverdracht hoort plaats te vinden. Op welke wijze gaat het kabinet invulling geven aan de uit vakbondskringen gehoorde wens om niet alleen in het primair onderwijs, maar ook in het voortgezet onderwijs personeel en hun vertegenwoordigers actief te betrekken bij eventuele nieuwe bestuursakkoorden?

De leden van de PRO-fractie vinden het zorgwekkend dat er nog steeds veel onbevoegde leraren voor de klas staan. Dit heeft gevolgen voor de kwaliteit van het onderwijs. Kan de Staatssecretaris de ontwikkeling laten zien van het aantal onbevoegde leraren de afgelopen tien jaar in het po en vo? Klopt het dat het aantal bevoegde leraren geen onderdeel is van het onderzoekskader van de Inspectie? Is de Staatssecretaris bereid om het aantal bevoegde leraren per school onderdeel te maken van het onderzoekskader, zodat de Inspectie hierop kan handhaven?

De leden van de PRO-fractie maken zich dan ook zorgen over de inzet van onbevoegde leraren. Deze leden constateren dat de Staatssecretaris zich inzet om dit via wetgeving structureel te maken. Zij vinden dit onwenselijk met het oog op de professionaliteit en het vakmanschap van docenten en gezien wat dit kan betekenen voor kansengelijkheid. Om die reden vragen de leden van de PRO-fractie een duidelijke uitspraak van de Staatssecretaris dat het inzetten van onbevoegde docenten alleen als een zeer tijdelijke noodmaatregel ingezet kan worden en dat het inzetten van onbevoegden nooit het nieuwe normaal mag worden. Is de Staatssecretaris verder bereid om een einddatum vast te leggen voor de G5-noodmaatregelen in het po en de teambevoegdheid in het vo, zodat deze ook op korte termijn beëindigd worden? Welke maatregelen neemt de Staatssecretaris om het aantal bevoegde leraren toe te laten nemen? Is de Staatssecretaris bereid om gericht te investeren in verkorte en op maat gemaakte opleidingstrajecten voor de groep leraren die momenteel zonder volledige of passende bevoegdheid werkzaam is?

De leden van de PRO-fractie constateren dat de uitstroom van leraren nog steeds hoog is. Pensionering, beperkte professionele ruimte, hoge werkdruk en onzekerheid over tijdelijke contracten leiden ertoe dat leraren het onderwijs verlaten. Deze leden vragen de Staatssecretaris welke maatregelen zij neemt om de werkdruk te verlagen. Is de Staatssecretaris bereid om zich in te zetten voor een maximaal aantal lesuren, minder administratieve taken en de inzet van extra ondersteunend personeel? En hoe staat het met de pilot met beperkte klassengrootte?

Om het aantal tijdelijke contracten en externe inhuur te beperken is er de Wet Strategisch personeelsbeleid en arbeidsmarktmaatregelen (SPA). De leden van de PRO-fractie vragen de Staatssecretaris wat de stand van zaken is met deze wet en wanneer deze bij de Tweede Kamer ingediend gaat worden. Ook vragen deze leden naar de uitvoering van de motie van de leden Moorman en Beckerman¹ om commerciële inhuur af te bouwen en te borgen dat scholen gebruik gaan maken van publieke invalspools. Tevens begrijpen de leden dat het aantal tijdelijke contracten met name zeer hoog is bij Internationale Schakelklassen (ISK's). Kan de Staatssecretaris in beeld brengen hoeveel tijdelijke contracten er zijn bij ISK's en mocht het aantal tijdelijke contracten inderdaad hoog zijn, is de Staatssecretaris bereid hier actie op te gaan voeren?

¹ Kamerstuk 36 800 VIII, nr. 144.

De leden van de PRO-fractie merken op dat de bewindspersonen schrijven dat de democratische rechtsstaat een belangrijke basiswaarde in de samenleving is en dat daarom via de wettelijke burgerschapsopdracht van scholen wordt gevraagd dat ze nadrukkelijk aandacht besteden aan kennis over en het waarderen en naleven van deze basiswaarden. Hoe bezien de bewindspersonen in dit licht dat het geschiedenisonderwijs als verplicht vak op het vmbo beperkt blijft tot twee jaar? In hoeverre geloven zij dat meer geschiedenisonderwijs naast burgerschapsonderwijs bij zou kunnen dragen aan meer kennis over de democratische rechtsstaat?

De leden van de PRO-fractie zien veelvuldig dat leerlingen in verouderde schoolgebouwen les krijgen, waarbij het te heet en/of te koud kan zijn. Dit leidt tot ongezonde leeromstandigheden. Is de Staatssecretaris bereid om een onderzoek te starten naar een maximale temperatuur in klaslokalen? En is de Staatssecretaris bereid om samen met de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid hierover in gesprek te gaan met de Arbeidsinspectie om actiever te gaan handhaven op een gezond binnenklimaat? Deze leden maken zich grote zorgen over de inzet van deze coalitie om private investeerders toe te laten bij het ontwerp, de bouw, de financiering en het langdurig onderhoud van schoolgebouwen. Is de Staatssecretaris het eens dat hierbij het risico kan ontstaan dat publieke middelen naar private winsten wegvloeien? Hoe gaat de Staatssecretaris voorkomen dat dit gaat gebeuren?

De leden van de PRO-fractie onderschrijven van harte de gedachte dat studenten moeten kunnen rekenen op de juiste randvoorwaarden om hun talenten optimaal te benutten. Deze leden wijzen er graag op dat het voorzieningenniveau voor mbo-studenten daar nog een fikse inhaalslag hebben te maken. Welke concrete maatregelen vallen te verwachten qua toegang tot sociale voorzieningen, financiële middelen en ondersteuning voor mbo, hbo en wo?

De leden van de PRO-fractie hebben de nodige zorgen over de wijze waarop aansluiting op de arbeidsmarkt wordt ingevlogen. Kan uiteengezet worden hoe in de voorgenomen Talentstrategie de belangen van studenten bij het maximaal benutten van hun talenten op een opleiding naar eigen vrije keuze, de belangen van onderwijsinstellingen en docenten om naar eigen didactische maatstaven kennis en expertise over te dragen en de belangen van toekomstige werkgevers tegen elkaar worden afgewogen? Deze leden willen kort en goed weten in hoeverre economische motieven de keuzevrijheid van studenten en instellingen gaan beïnvloeden.

De leden van de PRO-fractie zijn daarnaast benieuwd hoe het Leven Lang Ontwikkelen precies wordt opgevat. In hoeverre worden mbo-onderwijsinstellingen betrokken bij het om- en bijscholen van mensen die de arbeidsmarkt al hebben betreden? Maakt het voor de aanpak daarbij uit of deze mensen al dan niet een startkwalificatie hebben of op afstand tot de arbeidsmarkt staan? Hoe wordt aangekeken tegen de door de MBO Raad geuite wens om het Leven Lang Ontwikkelen (en de daarbij behorende financiering) en het inburgeringsonderwijs en volwasseneneducatie wettelijk te verankeren en in de publieke onderwijsroute op te nemen?

De leden van de PRO-fractie maken zich zorgen over de rechtspositie van promovendi en postdocs. Zij werken immers hoofdzakelijk op een tijdelijke aanstelling en dat zorgt voor een structurele onzekerheid. Kan inzichtelijk gemaakt worden hoe de beleidslijn van Erkennen en Waarderen wordt gekoppeld aan maatregelen die bijdragen aan stabielere loopbaanperspectieven en het terugdringen van tijdelijke contracten?

De leden van de PRO-fractie benadrukken het grote belang van praktijkgericht onderzoek dat door mbo-onderwijsinstellingen wordt verricht. Klopt de indruk van deze leden dat het voor mbo-instellingen bijna onmogelijk is om onderzoeks- en innovatieopdrachten te krijgen door uitsluiting van subsidieprogramma's, de ontoegankelijkheid van bestaande kennisinfrastructuren en de algemene werkwijze? Krijgen mbo-instellingen volwaardige (financiële) toegang tot publieke kennisfondsen en worden mbo-instellingen ingebed in het nationale kennisecosysteem, zo vragen deze leden.

De leden van de PRO-fractie lezen dat het kabinet een aanzienlijk deel van de extra investeringen in wetenschap wil inzetten voor sectorplannen. In tegenstelling tot bij eerdere rondes sectorplannen – die ongebonden in opzet waren – wordt nu aangegeven dat het kabinet wil dat deze plannen zich richten op de kansen voor onze toekomstige welvaart en het vestigingsklimaat. Deze leden onderschrijven het nut van het instrument sectorplannen, maar maken zich als gevolg van deze toevoeging zorgen over de ruimte voor vrij en ongebonden onderzoek. Kan de Minister hier een uitgebreide toelichting op geven? Hoe verhoudt de nadruk op toekomstige welvaart en vestigingsklimaat zich tot het oorspronkelijke doel van de sectorplannen, namelijk versterking van de basis van het wetenschappelijke onderzoek in alle disciplines? Kan het kabinet toelichten hoe binnen deze aanpak voldoende ruimte behouden blijft voor ongebonden en fundamenteel onderzoek dat niet direct gekoppeld is aan actuele economische prioriteiten? En hoe past deze toevoeging van een gerichte politiek-economische agenda aan het instrument sectorplannen in de bredere wetenschapsvisie van dit kabinet? Hoe borgt het kabinet dat er voldoende ruimte blijft voor vrij en ongebonden fundamenteel onderzoek en hoe voorkomt het kabinet dat alle onderzoekers steeds sterker worden gestuurd richting vooraf bepaalde maatschappelijke of economische prioriteiten?

De beleidsbrief maakt melding van integraal mediabeleid. De leden van de PRO-fractie onderschrijven dit streven en zij hebben eerder via debatten en moties het kabinet opgeroepen hier werk van te maken. Conform het WRR-Rapport waarnaar wordt verwezen², zijn deze leden benieuwd of het kabinet dan ook voornemens is om bij de komende hervorming van de publieke omroep eerste wettelijke stappen te zetten om te komen tot zo'n integraal mediabeleid, waarin vindbaarheid van Nederlandse (publieke) content en programmering een prominente plek krijgen en die wettelijk de publiek-private samenwerking als taak implementeren. Kan de Minister nader uitleggen wat deze passage concreet betekent? Of is dit slechts weer een aankondiging van een nieuw onderzoek? De leden van de PRO-fractie willen namelijk met de komende hervorming van de publieke omroep ook een eerste stap zetten naar het moderniseren van de mediawet naar integraal mediabeleid.

De beleidsbrief legt terecht een verband tussen Artificiële Intelligentie (AI) en eerlijke betaling en circulariteit. De leden van de PRO-fractie wijzen op mogelijke consequenties van generatieve AI voor onze democratische rechtsstaat. Zij moedigen het kabinet aan om regelgeving in Europees verband te organiseren. Deze leden vinden dit belangrijk om te kunnen komen tot:

- een *opt out*-systeem, waarbij makers aan de voorkant wel of geen toestemming verlenen voor het gebruik van hun werk,
- een eerlijke vergoeding voor werk dat voor Gen-AI gebruikt wordt (een betalingssysteem) en
- transparantie over algoritmes die worden gebruikt voor generatieve AI.

² WRR (2024), Aandacht voor media. Naar nieuwe waarborgen voor hun democratische functies.

•

Hoe staat het kabinet hiertegenover? Is het kabinet ook bereid om het standpunt van lidstaat Nederland in dezen te versterken door de samenwerking tussen de Ministeries van Economische Zaken (digitale zaken en economie), Justitie en Veiligheid (auteursrecht) en Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (cultuur) te intensiveren?

De leden van de PRO-fractie zien daarnaast dat AI steeds vaker wordt gebruikt in het onderwijs en een grote impact heeft op het onderwijs. Deze leden vragen de Staatssecretaris of zij, net zoals in andere Europese landen, met de sector (werkgevers en werknemers) aan de slag wil gaan met een AI-richtlijn voor het onderwijs. Ook vragen zij welke maatregelen de Staatssecretaris gaat nemen om ervoor te zorgen dat scholen met publieke AI-tools gaan werken die open-source zijn, vooroordelen minimaliseren en rekening houden met auteursrecht. Welke acties onderneemt de Staatssecretaris om zorg te dragen dat onderwijspersoneel AI-geletterd wordt? Zij vragen of de Staatssecretaris daarvoor aanvullende (geoordeelde) middelen beschikbaar stelt om ervoor te zorgen dat al het onderwijspersoneel AI-geletterd wordt. Verder vragen de leden van de PRO-fractie in hoeverre onderwijspersoneel wordt meegenomen bij de inzet van AI op scholen. Is de Staatssecretaris, net zoals de leden van de PRO-fractie, van mening dat de keuze en toepassing van AI opgenomen dient te worden in het professioneel statuut en het schoolplan?

De leden van de PRO-fractie waarderen dat het kabinet in deze beleidsbrief ten aanzien van cultuur realistische ambities heeft, maar deze leden missen bij de financiële paragraaf de middelen om die ambities een impuls te geven. In combinatie met de bezuinigingstaakstelling van het vorige kabinet, de prijsbijstellingen van de rijksoverheid voor cultuur die niet volledig worden doorgevoerd en indexaties van budgetten die niet synchroon lopen met de prijsstijgingen³ is er echter per saldo sprake van minder publieke middelen voor de culturele en creatieve sector. Gaat het kabinet alsnog de benodigde publieke middelen vrijmaken teneinde haar ambities voor de culturele en creatieve sector waar te maken?

De leden van de PRO-fractie lezen dat de regering voornemens is zich in te zetten voor de emancipatie van vrouwen en lhbtq+-ers. Deze leden wijzen erop dat gezondheid een belangrijke factor is om gelijkwaardig mee te kunnen doen in de samenleving. Zijn de bewindspersonen bekend met de geluiden uit het maatschappelijk middenveld dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor de Strategie Vrouwegezondheid? Hoe gaat de Staatssecretaris verantwoordelijk voor emancipatie zorgen dat de strategie van middelen voorzien wordt, zodat er daadwerkelijk positieve stappen kunnen worden gezet? Ook constateren deze leden dat Nederland te laat is met het implementeren van de richtlijn loontransparantie, bedoeld om de loonkloof te bestrijden. De Europese Commissie heeft geen toestemming gegeven voor deze vertraging. Welke consequenties verbindt de Europese Commissie hieraan voor Nederland?

Ook maken de leden van de PRO-fractie zich zorgen over dalende acceptatie van lhbtq+-ers onder jongeren. Welke stappen gaat het kabinet zetten om deze trend te keren en welke middelen stelt zij hiertoe beschikbaar? Ook onderstrepen deze leden in dit kader het belang van spoedige behandeling van de Transgenderwet en het wetsvoorstel dat de reikwijdte van de strafbaarstelling van groepsbelediging vergroot.

³ In de Wet op het specifiek cultuurbeleid en de Erfgoedwet ontbreken nog altijd een bepaling naar analogie met artikel 2.144 van de Mediawet 2008.

Tenslotte wijzen de leden van de PRO-fractie op het feit dat alle drie de coalitiepartijen zich gecommitteerd hebben aan het Regenboogstembus-akkoord van COC Nederland. Op welke termijn gaat het kabinet de daarin opgenomen maatregelen uitvoeren, zoals het instellen van meer discriminatierechercheurs?

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de beleidsbrief 2026–2030 van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Onderwijs, cultuur en wetenschap zijn plekken om je te vormen, je talent te ontwikkelen, nieuwe verbindingen te leggen en onderzoek en innovatie tot bloei te laten komen. Zo draagt het bij aan het maatschappelijk weefsel van onze samenleving. Het is goed dat het kabinet het beleid dat zij voor ogen heeft op deze belangrijke thema's uiteen heeft gezet in de beleidsbrief. Naar aanleiding daarvan hebben deze leden een aantal vragen.

Betere basisvaardigheden in het funderend onderwijs

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet de komende jaren via het Masterplan basisvaardigheden prioriteit geeft aan het verbeteren van prestaties op lezen, schrijven en rekenen om zo de basisvaardigheden van leerlingen in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs op orde te krijgen. Deze leden staan positief tegenover deze inzet maar vragen het kabinet toe te lichten of en zo ja, hoe zij met Masterplan, of via aanpalend beleid, in gaat zetten op het verbeteren van taal- en rekenlessen specifiek binnen het vmbo, zodat vmbo-scholieren niet met een achterstand aan hun mbo-opleiding beginnen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet zo vroeg mogelijk (leer-)achterstanden wil aanpakken en daarom inzet op voorschoolse en vroegschoolse educatie voor alle peuters die dat nodig hebben. Deze leden onderschrijven het belang hiervan en vragen het kabinet toe te lichten hoe zij ervoor gaat zorgen dat alle peuters die dat nodig hebben ook daadwerkelijk de voor- en vroegschoolse educatie ontvangen. Deze leden vinden het ook belangrijk dat kleuters die nog wat extra ondersteuning nodig hebben in beeld zijn en horen graag hoe een warme overdracht bevordert kan worden. Ook vragen zij of bij deze inzet op voor- en vroegschoolse educatie ook de kinderen van statushouders, een groep waar de taalachterstand vaak groot is, worden meegenomen.

Benutten van elk talent in het funderend onderwijs

Voor de leden van de CDA-fractie is maatschappelijke diensttijd (MDT) belangrijk, omdat het MDT-jongeren helpt zich te ontwikkelen en bij te dragen aan de samenleving. Door de vele drempels in de subsidieaanvraag is 2025 echter een verloren subsidiejaar geworden, met onderuitputting binnen MDT als gevolg. Daarom is samenwerking met het bestaande netwerk essentieel. Zonder die samenwerking raakt een duurzame toekomst voor MDT verder uit beeld. Hoe ziet de Staatssecretaris die toekomst? Dreigt 2026 opnieuw een verloren jaar te worden voor bewezen projecten? Hoe wil het kabinet de samenwerking met het MDT-netwerk verbeteren? Hoe wordt geborgd dat MDT landelijk dekkend is?

Veilig en vrij leren

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet gaat verkennen hoeveel ruimte er is om tot nadere normstelling te komen ten aanzien van de spanning tussen het overdragen van een eigen mens- en maatschappijvisie binnen het bijzonder onderwijs en de gelijke behandeling. Deze leden vragen het kabinet vooruitlopend op wat zij in het najaar verwacht te communiceren alvast te delen wat zij met eventuele resultaten van de verkenning beoogt en of zij voorziet dat de uitkomsten van deze verkenning mogelijk effect hebben op huidig beleid en/of wet- en regelgeving en zo ja, om welke beleid en/of wet- en regelgeving het dan zou gaan.

Student: de juiste randvoorwaarden creëren voor het talent van de toekomst

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet inzet op het verbeteren van de financiële positie van studenten. Deze leden zijn benieuwd naar wat het kabinet gaat doen om de financiële positie van specifiek mbo-studenten te verbeteren. Zij vragen het kabinet uiteen te zetten welke concrete mogelijkheden zij ziet om deze veelal minderjarige studenten in de periode tot aan hun startkwalificatie te ondersteunen.

Talentstrategie: talent voor de arbeidsmarkt van morgen

De leden van de CDA-fractie lezen dat hogeronderwijsinstellingen meer mogelijkheden krijgen om internationaal toptalent aan te trekken en te behouden. Deze leden zijn van mening dat voor het behoud van internationaal toptalent, de zogeheten blijfkans, het van belang is dat internationaal toptalent aansluiting vindt met de Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt en dat de instroom van talent aansluit op de wensen van de regio. Zij vragen het kabinet welke rol zij daarbij voor de landelijke overheid, gemeenten, onderwijsinstellingen en bedrijven ziet weggelegd en hoe zij in samenwerking met deze partijen tot een gewenste blijfkans voor internationaal toptalent gaat komen die aansluit op de regio-specifieke vraag. Ook vragen de leden van de CDA-fractie het kabinet of er voor dit doel middelen uit de talentstrategie worden ingezet.

Onderzoek en innovatie als fundament voor vooruitgang

De leden van de CDA-fractie lezen dat het kabinet regionale samenwerking tussen bedrijfsleven, mbo, hbo, wo en overheid wil stimuleren en belemmeringen bij deze samenwerking wil wegnemen. Deze leden steunen deze inzet en vragen het kabinet toe te lichten hoe zij concreet de samenwerking binnen de *triple helix* gaat verbeteren.

Voor top wetenschappelijk onderzoek is het, volgens de leden van de CDA-fractie, van belang dat de Nederlandse onderzoeksinstituten de infrastructuur en faciliteiten hebben om innovaties na te jagen. Dat het kabinet gaat investeren in excellente en impactvolle onderzoeksinfrastructuren voor Nederland is, volgens deze leden, dan ook positief. Volgens deze leden liggen er kansen voor een verhoogd rendement van deze investeringen als deze met de Ministeries van Defensie en Economische Zaken worden uitgewerkt en er waar opportuun er aansluiting wordt gezocht bij met het bedrijfsleven via, bijvoorbeeld, de nationale technologiestrategie. Deze leden vragen het kabinet hierop te reflecteren.

Inbreng van de leden van de JA21-fractie

De leden van de JA21-fractie hebben met meer dan gemiddelde belangstelling kennisgenomen van de beleidsbrief van 24 april 2026 en hebben nog een aantal vragen, zorgen en opmerkingen.

Bij de inleidende beschietingen schrijven de bewindspersonen dat onder andere onderwijs, onderzoek en cultuur de «motor voor vernieuwing en vooruitgang» vormen. Onderwijs is, volgens de leden van de JA21-fractie, echter vooral: doorgeven wat van waarde is. Met andere woorden, onderwijs gaat niet in de eerste plaats om vernieuwing en vooruitgang maar om behoud en de vorming die dat mogelijk maakt. Beschaving vergt immers onderhoud, en het is al een immense opgave om de complexe, maar vrije en welvarende samenleving waar wij nu in leven in stand te houden.

De leden van de JA21-fractie delen de observatie van de bewindspersonen dat «cultuur en erfgoed ervoor zorgen dat mensen zich thuis voelen» en uiting geven aan onze gedeelde identiteit, alsmede het belang van academische, artistieke en journalistieke vrijheid. Deze leden horen graag wat de visie is van het kabinet op de discussie omtrent diversiteitseisen of criteria in de kunstensector. Zijn de bewindspersonen het met de leden van de JA21-fractie eens dat kunstinstellingen niet moeten worden gedwongen om diversiteitsbeleid of de Code Diversiteit & Inclusie na te leven, ook in het kader van artistieke vrijheid?

Funderend onderwijs

De leden van de JA21-fractie merken op dat de bewindspersonen een «aanmeldplicht» voor kinderen vanaf vier jaar verkennen. Wat betekent een anmeldplicht en hoe verhoudt die zich tot de leerplicht? Op welke manieren, leeftijden en momenten worden basisvaardigheden getoetst, gemeten, gemonitord en gerapporteerd, zowel op nationaal niveau als in internationale vergelijkingen?

De leden van de JA21-fractie steunen het idee voor een staatscommissie en is benieuwd naar de precieze opdrachtformulering. In de beleidsbrief staat dat de commissie zich zal buigen over de vraag «wat er voor de lange termijn nodig is om te zorgen dat kinderen zich op 18-jarige leeftijd en daarna kunnen redden in de maatschappij, het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt. Dat kan gaan over (onderdelen van) ons onderwijsstelsel, maar ook gericht zijn op de raakvlakken met andere sectoren, zoals kinderopvang.» In het coalitieakkoord stond nog dat de commissie «de crisis in de leerprestaties van onze leerlingen op taal, lezen, schrijven en rekenen onderzoekt en aanbevelingen doet voor lange termijnoplossingen.» De leden van de JA21-fractie hopen hoe dan ook dat deze kans wordt benut om meer lijn te brengen in de stapeling en de versnippering van het beleid. Wat deze leden betreft gaat de staatscommissie fundamentele vragen niet uit de weg. Want veel problemen in het Nederlandse onderwijs – zoals het dalende niveau in basisvaardigheden of het hoge aantal thuiszitters – hebben te maken met van onrust in de klas, en het feit dat er geen overeenstemming bestaat over de vraag wat goed onderwijs is, zoals ook Andreas Schleicher, de PISA-baas van de OESO, concludeerde.⁴ Hoe zien de bewindspersonen dit?

⁴ Podcast Zo simpel is het niet, d.d. februari 2026 «De Nederlandse leerprestaties gaan hard achteruit. Worden werknemers straks te dom»

Volgens de PISA-onderzoeken van de OESO scoort Nederland nagenoeg het laagst op discipline van de 38 aangesloten landen. In de editie van 2022 van PISA geeft 81 procent van de Nederlandse scholieren aan dat er in sommige lessen niet naar de docent wordt geluisterd en 83 procent rapporteert dat het er regelmatig luidruchtig, chaotisch en rommelig aan toe gaat in de klas. Nederlandse docenten moeten in vergelijking met hun buitenlandse collega's opvallend vaak en lang wachten tot een klas stil is voordat ze überhaupt met de instructie kunnen beginnen.⁵ Hoe beoordeelt de Staatssecretaris dat en welke mogelijkheden ziet zij om de discipline op Nederlandse scholen te verbeteren? De combinatie van ordeproblemen, grote didactische verscheidenheid – vaak ook binnen scholen – en het feit dat het lerarentekort niet alleen een kwantitatief maar ook een kwalitatief probleem is, heeft geleid tot de sfeer van permanente crisis die het funderend onderwijs nu al zo lang kenmerkt.

De leden van de JA21-fractie menen dat de verdere toepassing van Expliciete Directe Instructie (EDI) een bijdrage kan zijn aan een offensief om het tij te keren. Hoe ziet de Staatssecretaris dat en welke mogelijkheden ziet zij om daaraan bij te dragen? Kan zij al ingaan op de manier waarop de motie van het lid Boomsma⁶ wordt uitgevoerd, die vroeg om in overleg met de sector te bezien hoe EDI een prominent onderdeel kan worden bij de lerarenopleidingen en daarbij te onderzoeken op welke manier expliciete directe instructie effectiever onder de aandacht van scholen, met name de achterblijvende scholen, kan worden gebracht.

Rust, regelmaat, discipline en vakmanschap zijn cruciale voorwaarden om te leren. Vraag het scholen die het roer in deze geest hebben omgegooid en goed presteren. Dat scholen zich moeten richten op de unieke leerbehoeften van kinderen, die allemaal anders zouden zijn, is een misverstand, zo menen de leden van de JA21-fractie. Hoe ziet de Staatssecretaris dit? Het is de stellige overtuiging – *evidence based* bovendien – van deze leden dat we alleen door te breken met pedagogisch-didactische dwalingen de weg omhoog kunnen terugvinden. Kan de Staatssecretaris aangeven wat zij beschouwt als de huidige staat van de wetenschap over wat de beste manieren zijn voor kinderen om te leren?

Ook de inspanningen om het lerarentekort te bestrijden, zijn gebaat bij de didactische kwaliteitsimpuls van EDI en pedagogische duidelijkheid. Want voor zij-instromers is een onrustige school waar iedereen het anders lijkt te doen niet aantrekkelijk. In het verlengde hiervan is het urgent om een antwoord te vinden op de uitdaging van AI voor het onderwijs en de al langer manifeste ontlezing en verschraling van de woordenschat. De leden van de JA21-fractie denken dat er een mogelijk inspirerend voorbeeld is in Zweden waar men na jaren van intensieve digitalisering om kinderen – zelfs peuters – zo vroeg mogelijk kennis te laten maken met de wereld van morgen, de laptops en telefoons nu juist in de ban heeft gedaan op school. Hoe denkt de Staatssecretaris over een *fact finding mission* van ambtenaren van het Ministerie van OCW naar Zweden of van de staatscommissie?

De leden van de JA21-fractie menen dat het belangrijk is om tevens kritisch te kijken naar de lumpsum, de bekostigingssystematiek die ervoor heeft gezorgd dat de politiek en het beleid aan de zijlijn staan terwijl de schoolbesturen de spil zijn geworden van het Nederlandse onderwijs.

⁵ PISA 2022 Results (Volume I & II) Country Notes: Netherlands (https://www.oecd.org/en/publications/pisa-2022-results-volume-i-and-ii-country-notes_ed6fbcc5-en/netherlands_0941b029-en.html)

⁶ Kamerstuk 27 923, nr. 532.

Hierdoor gaat inmiddels een aanzienlijk deel van de middelen naar managementactiviteiten, uitgevoerd door leraren die lessen inleveren en iets anders gaan doen: ze worden opleidingsdocent, zorgcoördinator, taalregelaar, rekenhulp, loopbaancoach en sinds kort ook brugcoördinator. Is de Staatssecretaris het daarmee eens? Hoe beoordeelt de Staatssecretaris dat?

De leden van de JA21-fractie menen dat het risico bestaat dat een situatie ontstaat dat carrière maken in het voortgezet onderwijs niet wordt gemaakt door beter te worden als leraar, maar door het klaslokaal geheel of gedeeltelijk te verlaten omdat organiseren, regelen en aansturen zwaarder gaan wegen dan lesgeven. Vandaar dat McKinsey in het rapport Een verstevigd fundament voor iedereen (2020)⁷ concludeerde dat het aandeel van het onderwijsondersteunend personeel (OOP) en specialistische staffuncties juist fors is gegroeid. Scholen zijn volgens McKinsey door de lumpsumfinanciering gaan functioneren als complexe overheids-bv's, waarbij veel middelen opgaan aan de inrichting van specialistische expertisebanen buiten de klas. Het onderwijsondersteunend personeel bestond vroeger hoofdzakelijk uit conciërges en administratief medewerkers, nu wordt er veel geld uitgegeven aan hoger ingeschaald, beleidsmatig en pedagogisch ondersteunend personeel (leraren die niet meer of weinig voor de klas staan). Hoe ziet de Staatssecretaris dit? Wat dit probleem betreft is het hoopgevend dat het ministerie bij de structurele financiering vanaf 2027 van het Masterplan basisvaardigheden uitgaat van «gerichte bekostiging» die voorwaarden stelt aan structurele bekostiging. Vraag aan de Staatssecretaris: welke voorwaarden zullen dit zijn?

De leden van de JA21-fractie zijn ook erg benieuwd naar het wetsvoorstel voor gerichte bekostiging, dat normen voor overhead en onderwijspersoneel belooft omdat niet altijd goed zichtbaar is, zoals Infinite (november 2025)⁸ concludeerde, hoe de bekostiging in het funderend onderwijs wordt ingezet. Deze leden zijn ook nieuwsgierig naar de voortgang van het wetsvoorstel dat hiermee samenhangt, het wetsvoorstel dat de inspraak van leraren en schoolleiders moet versterken zodat zij in staat zijn om waar nodig tegengas te geven aan de schoolbesturen.

Over de investering van structureel € 88 miljoen voor zij-instromers hebben de leden van de JA21-fractie enige twijfels. Zij-instromers worden al betaald en ze krijgen ook al lesreductie. Ook is het de vraag of de kosten niet erg hoog zijn gezien de geschatte opbrengsten van deze maatregel: een verwachte toename van het aantal zij-instromers met 15 procent, van 1.250 naar 1.450 per jaar in het funderend onderwijs. Hoe denkt de Staatssecretaris hierover?

De bewindspersonen schrijven «we investeren € 346 miljoen in de professionalisering van onderwijspersoneel op teamniveau» maar later dat dit bedrag voor 2027 is teruggebracht tot € 46 miljoen. Waarom is specifiek gekozen voor professionalisering op teamniveau en wat betekent dit voor het type activiteiten dat daarmee wordt gefinancierd? Hoe en waaraan wordt dat geld uitgegeven? Dit bedrag is bedoeld voor de professionalisering van onderwijspersoneel. Maar wat zijn de plannen voor de tekortschietende lerarenopleidingen die deze investeringen noodzakelijk maken? Op welke manier willen de bewindspersonen werken aan verbetering van de opleidingen? Uit het onderzoek Inventarisatie curricula voltijdroutes naar het leraarschap primair onderwijs (2025) van de Inspectie van het Onderwijs blijkt dat de pabo's te weinig leerkrachten

⁷ Kamerstuk 2020D15633.

⁸ Kamerstuk 2025D50350.

afleveren die in staat zijn om de trend van de dalende lees- en rekenprestaties te keren. Graag ontvangen deze leden een reactie.

De leden van de JA21-fractie vinden het zorgelijk dat de meeste opleidingen de wettelijke bekwaamheidseisen niet volledig hebben verwerkt in de leerdoelen. Ondertussen besteedt de helft van de leerroutes naast de wettelijke eisen aandacht aan 'overige' bekwaamheden. De top 3 hiervan bestaat uit visievorming (11 procent), zelfreflectie (8,3 procent) en het ontwikkelen van een onderzoekende houding (7,9 procent). Hoe beoordeelt het kabinet die verhouding en zijn de bewindspersonen bereid om daarover in gesprek te gaan en de resultaten van die gesprekken terug te koppelen?

Mbo

De leden van de JA21-fractie vrezen dat een wettelijk verplichte stagevergoeding zal leiden tot minder stageplaatsen. Natuurlijk vinden deze leden wel dat een stagevergoeding de norm moet zijn en willen zij afspraken met werkgevers hierover aanmoedigen. Het is hierbij overigens van belang om te weten in welke sectoren werkgevers geen stagevergoeding geven. De indruk bestaat dat dit vaak kleine werkgevers zijn en werkgevers die niet opleiden voor functies waar een grote vraag naar is. In tekortsectoren zou geen probleem zijn. Kan de Minister hierop ingaan? Deelt de Minister de opvatting dat het de moeite waard is om dit te onderzoeken?

Het afschaffen van het landelijk examen Nederlands in het mbo zoals is voorgesteld door de Expertgroep Nieuwe taaleisen in het MBO is geen goed idee, volgens de leden van de JA21-fractie. Er is een groot risico dat tegenvallende resultaten straks minder zichtbaar zijn. Hoe denkt de Minister hierover?

In de herziening van de systematiek voor de bekostiging van het mbo is het de leden van de JA21-fractie opgevallen dat er hier geen aandacht is voor mogelijke negatieve effecten van de lumpsumsystematiek. Dat is een gemiste kans, omdat we weten dat de lumpsum in het mbo de instellingen stimuleert om vooral te sturen op studentenaantallen (het «binnenhalen» van zoveel mogelijk studenten) en diplomaproductie. Onderwijskwaliteit, vakmanschap en maatschappelijke behoeften kunnen hierbij ondersneeuwen. Hoe denkt de Minister over het idee om overeenkomstig het uitgangspunt van gerichte bekostiging ook de middelen in het mbo voor het primaire proces en voldoende inzet van bevoegde docenten te oormerken?

Ondertussen moeten de instellingen wel in staat zijn om mee te bewegen met de arbeidsmarkt. Wanneer de praktijk verandert, moet het aanpassen van de kwalificatiedossiers, de curricula die SBB (Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven) vaststelt en implementeert in de opleidingen, flexibeler en sneller kunnen.

De Brainportregio bijvoorbeeld heeft dringend goed opgeleide vakmensen nodig, maar de huidige, starre systematiek van de SBB, dat ook de stages accrediteert, blijkt vaak een sta-in-de-weg. Is de Minister het met de leden van de JA21-fractie eens dat de werkwijze van de SBB moet worden aangepast?

Hoger onderwijs

De leden van de JA21-fractie steunen de inzet op een andere bekostigingssystematiek die rekening houdt met dalende studentenaantallen. Hoe is de vaste voet voor bekostiging van de verschillende instellings-

types gefluctueerd de afgelopen jaren? Wat is nu de visie van de Minister op internationalisering van het hoger onderwijs en de snelle toename van het gebruik van Engels, ook op Bacheloropleidingen? Vindt zij het belangrijk om het Nederlands beter te verankeren en het aantal Engelse opleidingen te verminderen in bepaalde sectoren of niet? In hoeverre deelt de Minister de visie deze leden dat het belangrijk is om de positie van het Nederlands te verstevigen?

De leden van de JA21-fractie merken op dat de Minister schrijft dat de Toets Anderstalig Onderwijs voor nieuw en bestaand aanbod verdwijnt uit het wetsvoorstel, omdat dit in het coalitieakkoord staat. Maar het coalitieakkoord vertegenwoordigt geen meerderheid in de Tweede Kamer. Kan de Minister een overzicht geven van de verschillende instellingen voor vervolgonderwijs van de opleidingen die in het Engels worden gegeven en het aantal studenten per opleiding? Er is € 154 miljoen gereserveerd voor de mogelijkheid voor universiteiten en hogescholen om studenten uit het buitenland te werven in het kader van de talentstrategie. Hoe wordt dit bedrag besteed?

De leden van de JA21-fractie vragen hoe de universiteiten hun zelfgekozen bovengrens van 16.766 buitenlandse studenten – een daling van ruim 11 procent ten opzichte van de maximale instroom in het piekjaar 2022–2023 – zullen kunnen halen. Wat gaat de Minister doen wanneer dit niet het geval zal zijn? Er zijn geen afspraken gemaakt over de instroom van masterstudenten. Tot nu toe stijgt de masterinstroom elk jaar. Hoe ziet de Minister dit? De Minister schrijft dat «ruimte voor meer internationaal talent in specifieke sectoren betekent dat in andere sectoren het aantal anderstalige opleidingsplaatsen moet worden begrensd.» Hoe gaat het kabinet daarop toezien en in sturen?

Zeventien Engelstalige bacheloropleidingen hebben nu een numerus fixus voor de Engelstalige «track» maar velen niet. Hoe ontwikkelt zich het aandeel Nederlandse studenten op die en op de andere opleidingen zonder numerus fixus? Internationalisering leidt bij sommige opleidingen zoals werktuigbouwkunde en lucht- en ruimtevaarttechniek tot verdringing van Nederlandse studenten. Bij lucht- en ruimtevaarttechniek aan de TU Delft konden per 1 oktober maar 101 van de 668 Nederlandse studenten die zich hadden ingeschreven aan hun studie beginnen: 15 procent. Bij de TU/e Technische Informatica krijgen 122 van de 242 deelnemers aan selectie een plek, 50 procent. De leden van de JA21-fractie zouden dit percentage graag verhogen. Deelt de Minister die opvatting? En de opvatting dat Nederlandse studenten die deze opleiding willen volgen daar in ieder geval de kans toe moeten krijgen? Deze leden zouden van de talentstrategie ook een «nationale talentstrategie» willen maken. Hoe wil de Minister de capaciteiten verbeteren van Nederlandse scholieren en studenten om door dergelijke selecties te komen?

De leden van de JA21-fractie steunen de inzet van het kabinet om extra te investeren in wetenschap en de voortzetting van de sectorplannen. Deze leden zijn echter van mening dat de koppeling aan de toekomstige welvaart en het vestigingsklimaat, hoe belangrijk ook, niet ten koste moet gaan van fundamenteel en ongebonden onderzoek, in de breedte van het wetenschappelijke landschap. Graag horen deze leden hoe de Minister hier over denkt.

Inbreng van de leden van de DENK-fractie

De leden van de DENK-fractie hebben kennisgenomen van de beleidsbrief van de Minister en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2026 en hebben naar aanleiding daarvan nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de DENK-fractie vinden het belangrijk dat dat er meer aandacht wordt besteed aan het mbo. Deze leden onderschrijven de rol van het mbo als het gaat om het tegengaan van personeelstekorten, het versterken van de vakmanschap en het bieden van gelijke kansen aan studenten, ongeacht achtergrond. Tevens vragen deze leden welke aanvullende maatregelen het kabinet wil inzetten om de positie van het mbo structureel te versterken, onder meer op het terrein van het versterken van de basisvaardigheden, het verhogen van de stagekansen, betere doorstroommogelijkheden naar het vervolgonderwijs en een gelijke waardering ten opzichte van hbo- en wo-studenten.

De leden van de DENK-fractie vragen hoe de middelen uit het Masterplan Basisvaardigheden en de structurele bekostiging voor basisvaardigheden vanaf 2027 zodanig zal worden vormgegeven, waardoor schoolbesturen niet alleen op papier, maar ook in de praktijk zullen worden gestimuleerd om grote achterstanden terug te dringen. Tevens vragen deze leden of het kabinet bereid is om concrete voorwaarden op te nemen, zoals resultaatsafspraken of gerichte herverdeling van middelen, wanneer blijkt dat schoolbesturen de middelen onvoldoende inzetten om de leerlingen met de grootste achterstanden te ondersteunen.

De leden van de DENK-fractie achten een betere waardering van vakonderwijs onmisbaar voor kansengelijkheid. Deze leden constateren dat er in de beleidsbrief aandacht is voor praktijkgericht en techniek- en technologieonderwijs, in met name vmbo gl/tl en havo, terwijl het praktijkonderwijs niet wordt benoemd. Tevens vragen zij waarom het praktijkonderwijs in de beleidsbrief geheel onbenoemd blijft en of het kabinet bereid is om bij de verdere uitwerking van haar beleid ook het praktijkonderwijs en andere onderwijsrichtingen te betrekken en vernemen zij graag waarom het kabinet daarvan zou afzien indien zij geen noodzaak ziet voor een nadere borging.

De leden van de DENK-fractie constateren dat het kabinet in de beleidsbrief spreekt over gelijke waardering van mbo, hbo en wo, maar dat mbo-studenten in de praktijk nog te vaak te maken hebben met minder gunstige voorwaarden, waaronder lagere vergoedingen, beperkte doorstroommogelijkheden naar een vervolgopleiding en grotere onzekerheid. Tevens vragen deze leden hoe het kabinet in het mbo invulling wil geven aan gelijke waardering, onder meer via stagekansen, doorstroom en de positie van mbo-studenten ten opzichte van hbo en wo. Daarbij vernemen deze leden graag van het kabinet een overzicht van (financiële) ongelijkheden weer te geven en te motiveren op welk onderdeel het kabinet van plan is om waardering gelijk te trekken en op welke onderdelen niet.

De leden van de DENK-fractie steunen het voornemen om verplichte stagevergoedingen wettelijk te verankeren, maar wijzen erop dat veel mbo-studenten, zeker buiten de Randstad, nu al moeite hebben om een stageplek te vinden. Tevens vragen deze leden hoe het kabinet wil voorkomen dat de verplichting tot het betalen van stagevergoedingen leidt tot een daling van het aantal beschikbare stageplaatsen voor mbo-studenten, of ertoe leidt dat werkgevers selectiever zullen worden in het aannemen van stagiaires. Daarbij vernemen zij graag welk tijdpad het

kabinet voor ogen heeft bij de invoering van een verplichte stagevergoeding en welke aanvullende maatregelen het kabinet treft om te waarborgen dat mbo-studenten, ongeacht regio of achtergrond, voldoende stageplaatsen kunnen blijven vinden.

De leden van de DENK-fractie constateren dat het kabinet zich onverminderd wil inzetten voor het tegengaan van stagediscriminatie, maar dat in de beleidsbrief beperkt concreet wordt gemaakt welke extra stappen dit kabinet zet om stagediscriminatie daadwerkelijk terug te dringen. Deze leden constateren dat stagediscriminatie nog steeds een structureel probleem is en dat eerdere inspanningen onvoldoende hebben geleid tot een verbetering. Zij wijzen erop dat uit eerder onderzoek en uit de praktijk blijkt dat instellingen en scholen nog onvoldoende in staat zijn om stagediscriminatie succesvol aan te pakken. Tevens vragen deze leden hoe de regering ervoor gaat zorgen dat onderwijsinstellingen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en welke maatregelen het kabinet wil treffen om stagediscriminatie meetbaar terug te vinden. Daarbij vernemen deze leden graag welke aanvullende stappen het kabinet zet om de uitvoering van het Stagepact MBO 2023–2027 en de afspraken over het tegengaan van stagediscriminatie te versterken.

De leden van de DENK-fractie maken zich ernstige zorgen over de plannen om toezicht op informeel onderwijs mogelijk te maken. Deze zorgen zijn eerder geuit door verschillende maatschappelijke organisaties en kwamen ook duidelijk naar voren uit de internetconsultatie van het wetsvoorstel. Daarom vragen deze leden zich af wat de plannen van het kabinet zijn met betrekking tot dit wetsvoorstel. Is het kabinet voornemens het huidige wetsvoorstel voort te zetten, of komt het met een andere invulling van het voornemen om toezicht op informeel onderwijs mogelijk te maken? Daarnaast ontvangen deze leden graag een tijdspad van het kabinet over de invoering van toezicht op informeel onderwijs.

De leden van de DENK-fractie hebben kennisgenomen van de recente ontwikkelingen rond thuisonderwijs over het voornemen van meerdere gemeenten om vanaf het volgende schooljaar geen vrijstelling meer te verlenen. Deze leden stellen daarbij voorop dat het belang van het kind altijd leidend moet zijn, terwijl thuisonderwijs mogelijk moet blijven voor ouders die terecht een beroep doen op artikel 5 onder b van de Leerplichtwet. Tevens vragen zij het kabinet hoe wordt voorkomen dat ouders die voor thuisonderwijs kiezen zonder noodzaak worden tegengehouden en vragen zij hoe wordt geborgd dat de toepassing van dit artikel niet per gemeente zal gaan verschillen. Daarbij vernemen de leden van de DENK-fractie graag op welke manier het kabinet ervoor zorgt dat kwetsbare kinderen in beeld blijven en dat hun bescherming goed geregeld is.

Inbreng van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de beleidsbrief. Deze leden willen enkele vragen stellen.

Algemeen

De leden van de SGP-fractie constateren dat het kabinet een grote hoeveelheid wetgeving produceert op het gebied van het onderwijs. Deze leden zijn, in navolging van opmerkingen van de Inspectie, bezorgd over de belasting van scholen en steunen de oproep om te prioriteren. Zij hebben bovendien begrepen dat de wetgevingscapaciteit noopt tot scherpere prioriteitsstelling. Zij vragen of het kabinet meer zicht wil geven op de prioriteitsstelling in geplande wetgeving en welke wetsvoorstellen

na heroverweging niet meer worden voortgezet. De leden van de SGP-fractie vragen hierbij uitdrukkelijk de overweging te betrekken hoeveel kritiek wetsvoorstellen inmiddels in de fase van advisering hebben aangetrokken.

Basisvaardigheden

De leden van de SGP-fractie vragen het kabinet om een reflectie hoe de verschillende instrumenten om basisvaardigheden in beeld te brengen en toezicht te houden op goede wijze op elkaar worden afgestemd. Deze leden vragen hierbij in te gaan op de bijdrage in het blad De Liniaal (2026, nummer 2)⁹ waarin wordt uiteengezet dat signaleringswaarden en ondergrenzen een sturende werking kunnen krijgen die de verbetering van het onderwijs op schoolniveau juist in de weg kan staan. Op welke wijze wil het kabinet in de komende periode de verbetering van het onderwijs op schoolniveau meer centraal stellen en hoe worden bestaande instrumenten daaraan meer dienstbaar gemaakt?

Investeren in vakmanschap

De leden van de SGP-fractie vragen welke inspanningen het kabinet verricht om te voorkomen dat opnieuw problemen ontstaan met overvraag in belangrijke regelingen zoals de lerarenbeurs. In hoeverre kunnen middelen uit het coalitieakkoord, bijvoorbeeld betreffende zij-instroom, beschikbaar worden gehouden om problemen op dit gebied te voorkomen?

Veilig en vrij leren

De leden van de SGP-fractie vragen of het kabinet in de reactie op de evaluatie van de wettelijke burgerschapsopdracht ook uitdrukkelijk het advies van de Raad van State over de burgerschapsopdracht in het mbo¹⁰ wordt betrokken, zodat zoveel mogelijk sprake is van een doorlopende lijn en integrale afweging.

Randvoorwaarden voor funderend onderwijs

De leden van de SGP-fractie vragen wanneer en op welke wijze het kabinet keuzes maakt over de uitvoering van het vonnis van de Raad van State¹¹ inzake de bekostiging van het primair onderwijs. Deze leden vragen hoe bij het zoeken van een dekking gestreefd wordt naar billijkheid die er niet toe leidt dat andere sectoren onevenredig benadeeld worden als gevolg van een mislag die het kabinet ten aanzien van het primair onderwijs heeft begaan.

De leden van de SGP-fractie vragen eveneens op welke wijze het kabinet bij de uitwerking van plannen inzake de kleine scholentoeslag de situatie van scholen betreft die hierdoor negatief geraakt worden en hoe hierin uitdrukkelijk ook de leefbaarheid van dorpen en kernen gewogen wordt. Kan het kabinet bevestigen dat het in ieder geval niet de bedoeling is dat scholen die formeel niet eens onder de definitie van kleine scholen vallen door de plannen geraakt zouden worden?

⁹ <https://www.deliniaal.nl/tag/nummer-2-jaargang-2-2026/>

¹⁰ Raad van State, d.d. 13 april 2026, Advies over wetsvoorstel uitwerking burgerschapsopdracht WEB (<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/april/advies-wetsvoorstel-burgerschapsopdracht>)

¹¹ Raad van State, d.d. 25 maart 2026 «Staatssecretaris OCW moet 222 schoolbesturen nog personeelskosten betalen» (<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/maart/ocw-moet-222-schoolbesturen-betalen/>)

De leden van de SGP-fractie vragen wanneer het kabinet duidelijkheid kan bieden over de verantwoordelijkheid van de provincies voor restauratie van monumenten en de toezegging dat provinciale regelingen geharmoniseerd zouden worden en dat stapeling van subsidies mogelijk zou moeten zijn.

Inbreng van de leden van de PvdD-fractie

De leden van de PvdD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de beleidsbrief 2026–2030 en hebben hier nog enkele vragen over en opmerkingen bij.

Talentstrategie: talent voor de arbeidsmarkt van morgen

In de beleidsbrief 2026–2030 lezen de leden van de PvdD-fractie dat de circulaire economie een belangrijke rol krijgt binnen de creatieve industrie bij het positioneren van Nederland als Europese koploper in maatschappelijke verantwoorde innovatie. Deze leden juichen deze stap toe, maar zouden graag een bredere erkenning van de circulaire economie zien, ook binnen het Ministerie van OCW. Deze leden zien namelijk kansen om circulariteit te bevorderen via Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en hebben hier dan ook nog vragen over.

Om te beginnen willen de leden van de PvdD-fractie weten of de Minister op de hoogte is van het onderzoeksrapport «De Circulaire Economie als kansensector»¹². Deze leden constateren namelijk dat er de afgelopen jaren in het beleid is ingezet op cruciale sectoren, zoals techniek en zorg, maar dat de circulaire economie niet is aangewezen als kansensector. Als het gaat om de circulaire economie en hoe onderwijs hierin vorm kan krijgen, denken deze leden bijvoorbeeld aan maatschappelijke kringlooporganisaties. Maatschappelijke kringlooporganisaties (met het Keurmerk Kringloop Nederland) bieden namelijk aan ruim 18.000 mensen een (leer)werkplek, waarvan zeker meer dan de helft van deze mensen een ondersteuningsvraag heeft¹³. Door de inzet op basis- en vakvaardigheden stimuleert de kringloopsector Leven Lang Ontwikkelen (LLO) en vergroot het de in- en doorstroomkansen naar betaald werk. Tegelijk leidt het mensen op voor de banen van de toekomst, essentieel voor de grondstoffentransitie en minder afhankelijkheid van primaire grondstoffen. Onderschrijft de Minister het principe dat de kringloopsector een maatschappelijk cruciale rol vervult, doordat deze zowel bijdraagt aan de circulaire economie, aan sociale doelstellingen zoals arbeidsparticipatie, talentontwikkeling- en onderwijs, en dat deze sector daarom erkenning verdient als maatschappelijk cruciale sector? Kan de Minister daarnaast aangeven op basis van welke criteria het kabinet bepaalt welke sectoren als maatschappelijk cruciaal worden aangemerkt? In hoeverre voldoet de kringloopsector aan deze criteria, gezien haar rol in circulaire economie, arbeidsparticipatie en (informeel) onderwijs? Wordt hierbij rekening gehouden met de Kansrijke Beroepenlijst van het UWV¹⁴?

De leden van de PvdD-fractie zijn van mening dat hier kansen blijven liggen en vragen daarom of het kabinet bereid is om, in samenwerking met de sector, te verkennen hoe de kringloopsector structureel kan worden ondersteund als maatschappelijk cruciale sector voor talentontwikkeling, basisvaardigheden en arbeidsparticipatie. Hoe wordt

¹² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2025/10/24/de-circulaire-economie-als-kansensector>

¹³ Monitor BKN, 2024: <https://kringloopnederland.nl/monitor>

¹⁴ <https://www.uwv.nl/nl/arbeidsmarktinformatie/kansen-beroep/kansrijke-beroepen>

voorkomen dat nieuwe en toekomstgerichte sectoren met een grote maatschappelijke en inclusieve arbeidsmarktfunctie, zoals de kringloopsector, buiten beeld blijven bij investeringen in talentontwikkeling en scholing, en hoe wordt voorkomen dat vakkennis en ambachtelijke vaardigheden verloren gaan in sectoren met een vergrijzende beroepsgroep, zoals in delen van de circulaire economie?

Ook vragen de leden van de PvdD-fractie zich af hoe er in de uitwerking van de Talentstrategie en het mbo-pact «Opleiden van de arbeidsmarkt van de toekomst» geborgd wordt dat ook praktijkgerichte leeromgevingen buiten het formele onderwijs, zoals in de kringloopsector, worden benut voor talentontwikkeling. Is de Minister bereid om de kringloopsector expliciet te erkennen als (non-formele) leer- en ontwikkelomgeving binnen het beleid rond basisvaardigheden en LLO – met aandacht voor de basis- en vakvaardigheden die nodig zijn voor de arbeidsmarkt van de toekomst – en deze sector beter te benutten voor talentontwikkeling?

Tot slot vragen de leden van de PvdD-fractie het kabinet om een meer interdepartementale aanpak bij sectoroverstijgende opgaven op het gebied van onderwijs, (inclusieve) arbeidsmarkt en circulaire economie. Gezien de brede bijdrage van de kringloopsector aan beleidsdoelen van OCW, SZW én de circulaire economie, vragen deze leden of dit aanleiding is om de sector explicieter te positioneren binnen de talentstrategie en aan te wijzen als maatschappelijk cruciale sector.

Inbreng van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de beleidsbrief. Deze leden hebben nog een aantal vragen.

Maatschappelijke Diensttijd

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn blij dat Maatschappelijke Diensttijd (MDT) wordt genoemd in de beleidsbrief en dat dit waardevolle programma de komende jaren wordt doorgezet. Deze leden vinden het belangrijk dat voor het programma de samenwerking met maatschappelijke partners en andere departementen als Defensie wordt versterkt, op basis van gelijkwaardigheid. Zij memoreren hierbij ook aan de aangenomen motie van de leden Ceder en Armut¹⁵ en menen dat deze motie niet voldoende is uitgevoerd.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat volgens een groot aantal MDT-organisaties er weliswaar sprake was van co-creatie en participatieprocessen, maar dat er van echte invloed geen sprake is. Deze leden vinden dat dit proces op gespannen voet staat met de samenwerking op basis van gelijkwaardigheid zoals in de eerdergenoemde motie van de leden Ceder en Armut staat. Kan de Staatssecretaris hierop reflecteren? Op welke manier is in de totstandkoming van het programmaplan samengewerkt? Was deze samenwerking op basis van gelijkwaardigheid tot tevredenheid van de MDT-organisaties? Zo nee, wat doet de Staatssecretaris met dit gegeven?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen hoe de Staatssecretaris toekomstige samenwerking omtrent MDT op basis van gelijkwaardigheid gaat vormgeven. Zijn er bijvoorbeeld ideeën over een structureel governance-model waarin ook maatschappelijke organisaties een rol hebben? Op welke manier worden deze meegenomen voor de toekomstige vormgeving van MDT?

¹⁵ Kamerstuk 36 800 VIII, nr. 118.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom er in de meest recente subsidieregeling voor is gekozen om de cofinanciering te verhogen van 25 procent naar 30 procent. Acht de Staatssecretaris deze extra drempel voor alle maatschappelijke organisaties waar in het verleden naar tevredenheid mee is samengewerkt werkbaar? Is verhoging van deze eis ook tot stand gekomen in samenspraak met het veld? Zo nee, waarom niet?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Staatssecretaris of zij een update kan geven van de vooraanvragen die zijn gedaan voor MDT2026. Verwacht de Staatssecretaris op basis hiervan dat maatschappelijke organisaties die in het verleden MDT-trajecten hebben aangeboden, kunnen voldoen aan de voorwaarden uit MDT2026 of dat er, net als bij de subsidieaanvraag voor 2025, wederom veel organisaties buiten de boot vallen? Kan de Staatssecretaris tevens toezeggen de Kamer tijdig te informeren zodra de aanvragen zijn behandeld en welke mogelijke lessen hieruit worden getrokken voor de toekomst? Deze leden vragen of de Staatssecretaris verwacht dat middels de huidige subsidieregeling en de voorgaande voldoende wordt geborgd dat er een landelijk dekkend MDT-netwerk ontstaat. Zo nee, op welke manier wil de Staatssecretaris dit landelijk dekkend netwerk alsnog bereiken?

Toezicht op informeel onderwijs

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Staatssecretaris een toelichting kan geven op de huidige wet over informeel onderwijs die het kabinet momenteel voorbereidt. Wat zijn de belangrijkste verschillen met de wet waar onder het vorige kabinet aan werd gewerkt?

Deze leden vragen of de Inspectie onder de nieuwe wet over informeel onderwijs niet meer de taak krijgt om toezicht te houden op dit onderwijs. Mocht dit wel het geval zijn, waarom kiest de Staatssecretaris hiervoor? Zij vragen of de Staatssecretaris kan bevestigen dat de nieuwe wet over informeel onderwijs geen karakter van een «sleepnet-wet» krijgt zoals de wet waar onder het vorige kabinet aan werd gewerkt, waardoor ook bijvoorbeeld de scouting en de zondagsschool onder deze wet zouden vallen. Zo nee, waarom is hier alsnog weer voor gekozen?

Overig

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen naar de uitvoering van de gewijzigde motie van het lid Ceder over meer meesters behouden voor het onderwijs¹⁶. Zijn er afspraken gemaakt met het werkveld? Deze leden vragen naar de verdeling van het totale budget voor de zevende aanvraagronde van de Subsidieregeling praktijkleren in derde leerweg tussen de goedgekeurde praktijkplaatsen voor studenten vanuit opleidingen die gericht zijn op respectievelijk een volledig diploma, een certificaat of een praktijkverklaring. Klopt het dat minder dan 20 procent van het totale subsidiebedrag terechtkomt bij werkgevers die een praktijkplaats gericht op een praktijkverklaring aanbieden en daarmee dus voor mensen voor wie een mbo-diploma of certificaat (nog) niet haalbaar is? Acht de Minister het wenselijk dat zo'n relatief klein deel van het totale subsidiebudget benut wordt om mensen die door het reguliere onderwijs niet worden bereikt toch scholing te kunnen bieden, terwijl werkgevers die een mbo-student een praktijkplaats aanbieden ook al een aanvraag kunnen doen bij de subsidieregeling Praktijkleren? Is de Minister bereid te verkennen hoe kan worden geborgd dat er voldoende budget beschikbaar

¹⁶ Kamerstuk 31 293, nr. 853.

is voor werkgevers die leertrajecten aanbieden die afgerond worden met een praktijkverklaring of mbo-verklaring? Zo nee, waarom niet?

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Minister kan toezeggen om de aangenomen motie van het lid Ceder over de normen van de WCAG¹⁷ en inclusief digitaal ontwerpen opnemen in de inkoopvoorwaarden voor digitale leermiddelen, leerlingvolgsystemen en leeromgevingen, websites en apps¹⁸ uit te voeren? Deze leden lezen dat de Minister beleidsopties gaat verkennen, terwijl het dictum van de motie concreet vraagt om de normen van de WCAG en inclusief digitaal ontwerpen op te laten nemen in de inkoopvoorwaarden voor digitale leermiddelen, leerlingvolgsystemen en leeromgevingen, websites en apps.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen naar de uitwerking van de € 3 miljoen die structureel beschikbaar is voor de techniekhavo dankzij het amendement van het lid Bontenbal c.s.¹⁹. Wanneer vindt de besluitvorming plaats over de structurele inzet van deze middelen?

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de Staatssecretaris heeft aangegeven dat het zou kunnen dat door de invoering van de praktijkgerichte havo minder leerlingen kiezen voor één van de andere profielkeuzevakken, zoals Onderzoek & Ontwerpen (O&O).²⁰ Hoe reflecteert de Staatssecretaris hierop? Wat zijn de gevolgen voor scholen en de opgebouwde expertise als minder leerlingen kiezen voor deze profielkeuzevakken? Is de Staatssecretaris bereid om in gesprek te gaan met scholen die dergelijke profielkeuzevakken aanbieden en vrezen voor een ongelijk speelveld door de aanvullende bekostiging voor de praktijkgerichte havo en te kijken hoe ongewenste gevolgen kunnen worden ondervangen, zo vragen deze leden.

Inbreng van de leden van de SP-fractie

Algemeen

De leden van de SP-fractie zien in de beleidsbrief een begin van een omslag van incidentele naar structurele middelen via bijvoorbeeld gerichte bekostiging. Dit biedt langjarige zekerheid waar onderwijsinstellingen bij gebaat zijn en zorgt ook voor meer regie van de politiek op de besteding van middelen. Ziet de Minister dit als aanzet voor een bredere herziening van de bekostiging van ons onderwijsstelsel waarbij ook bijvoorbeeld de lumpsumfinanciering ter discussie kan worden gesteld en op termijn geheel kan worden afgeschaft en vervangen door gerichtere vormen van bekostiging?

Investeren in vakmanschap en teamprofessionalisering

De leden van de SP-fractie merken op dat de Minister verschillende maatregelen neemt om leraren en schoolleiders aan te trekken en te behouden, bijvoorbeeld door het aantrekkelijker maken van lerarenopleidingen en te investeren in zij-instromers. Deze leden zien echter niets terug over de «stille reserve» en welke maatregelen eventueel genomen worden om deze al bevoegde leerkrachten weer te stimuleren om in het onderwijs aan de slag te gaan. Kan de Minister toelichten in hoeverre het beleid zich ook op deze kansrijke groep richt?

¹⁷ Web Content Accessibility Guidelines

¹⁸ Kamerstuk 36 800 VIII, nr. 120.

¹⁹ Kamerstuk 36 600 VIII, nr. 141.

²⁰ Kamerstuk 31 289, nr. 606.

De leden van de SP-fractie lezen dat om het lerarentekort terug te dringen, gewerkt wordt aan het «meer activerend maken van de bovenwettelijke werkloosheidsregelingen». Kan de Minister toelichten hoe het onaantrekkelijker maken van de arbeidsvoorwaarden van leerkrachten het beroep aantrekkelijker zal maken? Deze leden roepen de Minister op niet in te zetten op het verzwakken van de dergelijke regelingen, maar juist op het voorkomen van werkloosheid onder leerkrachten door in te zetten op goede arbeidsvoorwaarden en duurzaam personeelsbeleid.

Student: de juiste randvoorwaarden creëren voor het talent van de toekomst

De leden van de SP-fractie vragen wat de uitgangspunten zijn voor de contouren van een wetsvoorstel voor verplichte stagevergoedingen die nog voor de zomer aan de Kamer gestuurd zouden worden en komen hier ook de plannen van dit kabinet voor een stagefonds in terug. Zo nee, wanneer horen we daar meer over?

De basis op orde in het vervolgonderwijs

De leden van de SP-fractie lezen dat het kabinet werkt aan wijziging van de financiering voor zowel het mbo als voor het hbo en wo om deze minder afhankelijk te laten zijn van fluctuaties in studentenaantallen. Deze leden zien dit als een positieve ontwikkeling, maar vragen of bij de wijziging van de financiering ook expliciet gekeken wordt naar stevigere publieke sturing van en controle op de besteding van middelen? Daarnaast vragen zij zich af of ook kritisch gekeken wordt naar het beperken of afschaffen van de lumpsumfinanciering. Deze leidt immers tot negatieve prikkels door de sturing op studentenaantallen en diploma-productie in plaats van onderwijskwaliteit en maatschappelijke behoefte. Deze leden constateren dat in het recente onderzoek van PwC naar varianten voor het nieuwe bekostigingsstelsel voor het mbo de lumpsumfinanciering²¹ als zodanig niet ter discussie wordt gesteld. Kan de Minister toelichten waarom daar niet voor is gekozen?

Onderzoek en innovatie als fundament voor vooruitgang

De leden van de SP-fractie zijn positief over de investering van dit kabinet in onderzoek en wetenschap, maar hebben daarbij zorgen over de verdeling van de middelen. Hoe ziet de Minister de verdeling tussen publieke en private investeringen en hoe gaat de Minister er zorg voor dragen dat er voldoende middelen beschikbaar zijn voor ongebonden onderzoek?

In de praktijk zien we dat veel onderzoek gefinancierd wordt uit een mix van publieke en private middelen, via de tweede geldstroom (bijvoorbeeld vanuit de NWO) of dat publieke middelen ingezet worden als matching (bijvoorbeeld bij Europese beurzen). Is de Minister bereid ook extra te investeren in echt ongebonden onderzoek via de eerste geldstroom van universiteiten?

De leden van de SP-fractie lezen dat hoewel de bezuinigingen op onderwijs en wetenschap van het kabinet-Schoof worden teruggedraaid, de verdeling van middelen wellicht anders zal zijn dan voor de bezuinigingen en dat daarin «lastige keuzes» gemaakt moeten worden. In hoeverre wordt bij deze nieuwe verdeling rekening gehouden met onderwijs en onderzoek dat gereorganiseerd of geschrapt is vanwege de

²¹ Kamerstuk 31 524, nr. 691.

bezuinigingen van het kabinet-Schoof inclusief de staande bezuinigingen van 2026?

De leden van de SP-fractie vragen in hoeverre bij deze nieuwe verdeling rekening wordt gehouden met bestaande verschillen in financiering in de bèta-, medische en andere wetenschappen. Kan de Minister de verschillen in langjarige financiering per student over de verschillende wetenschapsdomeinen in kaart brengen, verantwoorden waarom die bedragen uiteenlopen en uitleggen hoe ze gaat voorkomen dat deze nog verder uiteen komen te lopen?

Inbreng van de leden van de Groep Markuszower

De leden van de Groep Markuszower hebben met interesse kennisgenomen van de voorliggende stukken en wachten de beantwoording van de Minister met belangstelling af.

II Reactie van de Minister en Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap